



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobkyně **V. N.**, zastoupené JUDr. Jiřinou Fellnerovou, advokátkou se sídlem Olomouc, Resslerova č. 9, proti žalovanému **Krajskému úřadu Olomouckého kraje**, se sídlem Olomouc, Jeremenkova 40a, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 4. 2008, č. j. 58 Ca 14/2007 - 14,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 4. 2008, č. j. 58 Ca 14/2007 - 14, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Ostravě, v řízení vedeném o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 2. 2006, sp. zn. KÚOK/2781/2006/OSL-P/537, ustanovil usnesením ze dne 26. 4. 2008, č. j. 58 Ca 14/2007 - 14, žalobkyni pro toto řízení zástupkyní advokátku JUDr. Jiřinu Fellnerovou (výrok I.) a současně přiznal žalobkyni osvobození od soudních poplatků (výrok II.).

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížností brojí proti výroku I. tohoto usnesení. Uvedla, že nesouhlasí jmenovitě s ustanovením advokátky JUDr. Jiřiny Fellnerové, neboť té již dříve *odňala právo chránit její zájmy a poskytovat jí právní pomoc*. Dne 26. 11. 2007 proto stěžovatelka podala odůvodněnou žádost Okresnímu soudu v Olomouci o ustanovení nové zástupkyně, ten však doposud o tomto návrhu nerozhodl. Stěžovatelka uvedla, že advokátka porušila jejich dohodu o způsobu vzájemné komunikace a o způsobu doručování písemností. Kromě toho byl zaměstnanec advokátky na stěžovatelku v prostorách advokátní kanceláře opakovaně hrubý. Z postoje a chování advokátky má stěžovatelka za to, že tato již ani sama nadále nechce chránit stěžovatelčiny zájmy. Z důvodu neochoty advokátky se stěžovatelka ocitla ve svízelné situaci, kdy musí sama čelit exekuci. Ke kasační stížnosti byla připojena žádost stěžovatelky o prodloužení lhůty pro podání kasační stížnosti, a to z důvodu vyčkání ustanovení advokáta Okresním soudem v Olomouci pro řízení o kasační stížnosti.

Ustanovená advokátka se ke kasační stížnosti stěžovatelky vyjádřila v tom smyslu, že žádá o zrušení ustanovení, neboť je zřejmé, že stěžovatelka jí již nedůvěřuje a tudíž nejsou splněny podmínky pro poskytování právní pomoci podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení a dospěl k závěru, že z hlediska zákona neobstojí. Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z ustanovení § 109 odst. 1, věty první s. ř. s.

Nejvyšší správní soud ze soudního spisu a z připojeného spisu Okresního soudu v Olomouci, sp. zn. 24 C 42/2007, seznal, že žalobkyně podala dne 31. 7. 2006 Okresnímu soudu v Olomouci nejasné podání, označené jako „žaloba proti rozhodnutí správních orgánů“; toto podání bylo zaevidováno pod sp. zn. 22 Nc 114/2006. Součástí tohoto podání byla žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení z řad advokátů. Usnesením Okresního soudu v Olomouci ze dne 2. 11. 2006, č. j. 22 Nc 114/2006 - 14, byla stěžovatelka osvobozena od soudních poplatků a zástupkyní pro toto řízení jí byla ustanovena advokátka JUDr. Jiřina Fellnerová. Po intervenci právní zástupkyně bylo nejasné podání doplněno, a to podáním ze dne 9. 3. 2007, nazvaným „správní žaloba proti rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje sp. zn. KUOK 2781/2006/OSL – P/537 ze dne 8. 2. 2006“. Usnesením Okresního soudu v Olomouci ze dne 16. 3. 2007, č. j. 24 C 42/2007 - 47, bylo řízení vedené u tohoto soudu zastaveno pro nedostatek věcné příslušnosti soudu ve smyslu ustanovení § 104b odst. 1 občanského soudního řádu (dále jen o. s. ř.“). Současně soud poučil stěžovatelku, že podá-li žalobu u věcně a místně příslušného soudu ve správním soudnictví ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci rozhodnutí o zastavení řízení (v právní moci od 6. 4. 2007), platí, že žaloba byla podána dnem, kdy došla soudu rozhodujícímu v občanském soudním řízení. Ustanovená advokátka podala jménem stěžovatelky správní žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě dne 16. 4. 2007. Dalším podáním ze dne 1. 6. 2007 požádala advokátka jménem stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků. Na základě této žádosti osvobodil krajský soud stěžovatelku od soudních poplatků a ustanovil jí pro řízení zástupkyni JUDr. Jiřinu Fellnerovou.

Stěžovatelka je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byla účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo [§ 102 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“)]. Co se týče podmínky povinného zastoupení advokátem ve smyslu ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s., je nutno konstatovat, že tato je formálně splněna, neboť advokátka byla stěžovatelce pravomocně ustanovena, a to pro celé řízení, tj. i pro eventuální řízení kasační. Nicméně je zjevné, že stěžovatelka sepsala a podala kasační stížnost za účelem ukončení jejího právního zastupování jmenovanou advokátkou. Stěžovatelka tak fakticky vystupuje vůči Nejvyššímu správnímu soudu samostatně, bez zastoupení advokátem. Judikatura zdejšího soudu se v obdobných případech shoduje na tom, že „*v řízení u Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce žalobců není důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti nedostatek právního zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.)*“ (viz. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 - 41, publikovaný pod č. 486/2005 Sb. NSS). Tyto závěry lze *per analogiam* vztáhnout i na posuzovaný případ a od absence právního zastoupení stěžovatelky v materiální rovině lze odhlédnout.

Dále se Nejvyšší správní soud zabýval splněním další obligatorní podmínky řízení o kasační stížnosti, a sice včasností podání návrhu. Z ustanovení § 106 odst. 2 s. ř. s. mimo jiné vyplývá, že kasační stížnost musí být podána do dvou týdnů po doručení rozhodnutí, přičemž zmeškání lhůty nelze prominout. Ze soudního spisu vyplývá, že napadené usnesení bylo doručováno stěžovatelce i ustanovené advokátce. Ustanovená advokátka je převzala v pondělí 2. 6. 2008; stěžovatelka si písemnost (pro její nezastižení uloženou na poště v pondělí 2. 6. 2008,

o čemž byla písemně vyrozuměna) vyzvedla až v pondělí 16. 6. 2008. V takovém případě nastává zásadně právní fikce náhradního doručení ve smyslu ustanovení § 46 odst. 6 o. s. ř., za použití § 42 odst. 5 s. ř. s.; podmínkou však je dodržení všech podmínek zákonem pro tento postup předepsaných. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje na rozsudek ze dne 28. 4. 2004, č. j. 5 Azs 35/2004 - 50, dostupný z www.nssoud.cz, ze kterého se podává, že „jde-li o náhradní doručování (§ 46 odst. 2 o. s. ř.), musí doručenka obsahovat všechny náležitosti uvedené v § 50e o. s. ř. V opačném případě nelze spojovat takovéto doručování s právní fikcí doručení písemnosti.“ Ustanovení zmiňovaná v tomto judikátu se po novelizaci o. s. ř. zákonem č. 555/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, přesunula do ustanovení § 46 odst. 6 o. s. ř. a § 50f o. s. ř. I přes tuto novelizaci však zůstal obsah ustanovení, na které judikát odkazuje, v nové úpravě zachován (došlo jen k podrobnějšímu a pro doručující orgány přísnějšímu rozpracování povinností) a požadavek vyjádřený v uvedené právní větě proto i nadále dopadá právě na projednávaný případ.

Ustanovení § 50f o. s. ř. stanoví v odst. 3, že byla-li písemnost uložena, musí doručenka kromě náležitostí uvedených v odstavci 1 obsahovat *a) prohlášení doručujícího orgánu o tom, v který den byla obálka s písemností uložena, b) jméno a příjmení doručovatele a jeho podpis, kterým potvrdil uložení písemnosti, c) údaj o tom, zda byla adresátu zanechána výzva, aby si písemnost vyzvedl, popřípadě proč k výzvě nedošlo.* Z odst. 4 citovaného ustanovení vyplývá, že *vyzvedne-li příjemce uloženou písemnost, musí doručenka obsahovat kromě náležitostí uvedených v odstavci 3 také a) prohlášení doručujícího orgánu o tom, v který den byla obálka s písemností vyzvednuta, popřípadě o hodině a minutě tohoto doručení, má-li být vyznačen podle požadavku soudu, který písemnost předal k doručení, okamžik doručení písemnosti, b) jméno a příjmení doručovatele a jeho podpis, kterým potvrdil, že obálku s písemností doručil příjemci, c) jméno a příjmení příjemce, údaj o jeho vztahu k adresátu, jestliže písemnost přijal za adresáta, a jeho podpis, kterým potvrdil doručení obálky s písemností.*

Při bližším zkoumání doručenky prokazující převzetí napadeného usnesení stěžovatelkou Nejvyšší správní soud shledal, že ta neobsahuje jméno a příjmení doručovatele, který svým podpisem potvrdil uložení písemnosti. Není tak naplněna díkce ustanovení § 50f odst. 3 písm. b) o. s. ř.. Zároveň z odst. 3 a 4 citovaného ustanovení vyplývá, že nepostačí, je-li na doručence vyznačeno jméno a příjmení doručovatele, který svým podpisem potvrdil předání písemnosti adresátovi. Doručenka tak vykazuje vadu, v důsledku které nemohla nastat fikce náhradního doručení uplynutím tří dnů od uložení písemnosti (v daném případě den 5. 6. 2008) a s tímto dnem tudíž ani není možno spojovat počátek běhu lhůty pro podání kasační stížnosti. Běh této lhůty je tak nutno ve vztahu ke stěžovateli počítat až ode dne skutečného převzetí písemnosti, tj. od pondělí 16. 6. 2008. Podle ustanovení § 40 odst. 2, věty první s. ř. s., *lhůta určená podle týdnů končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty. Případně-li konec lhůty na sobotu, neděli, nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den* (§ 40 odst. 3, věta první s. ř. s.). Dvoutýdenní lhůta pro podání kasační stížnosti tedy stěžovateli uplynula v pondělí 30. 6. 2008. Kasační stížnost byla předána k poštovní přepravě dne 25. 6. 2008 a byla proto podána včas.

Pokud jde o samotný obsah kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud shledal, že stěžovatelka neuvádí, v čem spatřuje naplnění některého z kasačních důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s., neboť není zřejmé, z čeho konkrétně dovozuje nezákonnost napadeného usnesení krajského soudu; toto rozhodnutí po právní stránce nikterak nezpochybňuje. Nejvyšší správní soud nicméně napadené usnesení krajského soudu přezkoumal v intencích ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., přičemž shledal, že řízení před soudem bylo zatíženo

vadou, která by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. K takové vadě je Nejvyšší správní soud povinen přihlídnout *ex officio* (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2005, č. j. 7 Afs 88/2004 - 72, dostupný z www.nssoud.cz).

Zásadní vadu, způsobující nezákonnost napadeného usnesení, spatřuje Nejvyšší správní soud v postupu krajského soudu, který, aniž měl prokázáno oprávnění k zastupování stěžovatelky, jednal s advokátkou, jež byla ustanovena stěžovatelce pro jiné řízení před civilním soudem. Lze akceptovat, že takto ustanovená advokátka podala jménem stěžovatelky správní žalobu, a to zcela zjevně jako neodkladný úkon (§ 20 odst. 4 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 31 odst. 2 o. s. ř.) za účelem dodržení stanovené jednoměsíční lhůty tak, aby stěžovatelka neutrpěla na svých právech nebo oprávněných zájmech újmu. Nicméně dále ze soudního spisu vyplývá, že krajský soud bez dalšího komunikoval pouze s advokátkou, aniž po ní požadoval další prokázání jejího oprávnění stěžovatelku zastupovat - výzvu k zaplacení soudního poplatku zaslal toliko k rukám advokátky. Následná žádost o osvobození od soudního poplatku byla podána advokátkou jménem stěžovatelky dne 1. 6. 2007; pouze a jedině na základě této žádosti, která již byla zjevně podána za stěžovatelku osobou neoprávněnou, byla stěžovatelce advokátka ustanovena a došlo i k osvobození od soudních poplatků. Současně nelze přehlédnout, že advokátka ve svém podání ani ustanovení zástupce pro řízení nenavrhovala. Krajský soud tak osvobodil stěžovatelku od soudních poplatků na základě žádosti podané osobou zjevně neoprávněnou a ustanovil ji zástupce pro řízení, aniž to kdokoli navrhoval. Tímto postupem porušil ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s., a § 36 odst. 3 s. ř. s., z nichž se podává, že soud může ustanovit navrhovateli zástupce a osvobodit ho od soudních poplatků, vždy jen k jeho návrhu.

Postup krajského soudu tak byl způsobivý poškodit stěžovatelku na jejích právech, neboť připustil, aby za ni jednala osoba, jejíž oprávnění k zastupování v tomto řízení nebylo dáno. Pozdější ustanovení advokátky nemohlo tento nedostatek zpětně zhojit.

Shledaná vada řízení [§ 109 odst. 3 písm. d) s. ř. s.] činí nezákonným oba výroky napadeného usnesení, proto Nejvyšší správní soud mimo vymezený rozsah kasační stížnosti, za podmínek vyplývajících z ustanovení § 109 odst. 3, věty za středníkem s. ř. s. zrušuje napadené usnesení jako celek a věc vrací krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1, věta první před středníkem s. ř. s.).

Na stěžovatelce nyní bude, aby si případně podala žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů ke Krajskému soudu v Ostravě, ke sp. zn. 58 Ca 14/2007, před kterým je jako jediným vedeno řízení o žalobě proti shora uvedenému rozhodnutí žalovaného.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém řízení (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. února 2009

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu